מקורות פרשת ויצא ה'תשפ"ז

חידת שתי האחיות לבעל אחד

1. **שמות רבה לב,א:** שלשה נזדווגו זיווגיהם מן הבאר: יצחק יעקב ומשה, ביצחק כתיב 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', ועוד שנזדווגה רבקה לאליעזר ליד המעין. ביעקב כתיב 'וירא והנה באר בשדה... ורחל באה עם הצאן'. במשה כתיב 'וישב על הבאר ולכהן מדין שבע בנות ותבאינה ותדלינה'.

רש"י: 'ועיני לאה רכות': שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה, שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן: הגדולה לגדול והקטנה לקטן.

תנחומא ישן ויצא יא: כיון שעמד בבוקר ראה והנה היא לאה. אמר בת הרמאי, למה רימית אותי? השיבה לו: ולמה אתה רימית אביך? כששאל 'האתה זה בני עשו', אמרת לו '**אנכי עשו בכורך**'.

בראשית כט,כה: ויהי בבקר והנה **הוא** לאה.

2. **יומא כח,א:** אמר רב: קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר (בראשית כו,ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי **מצותי חקותי ותורותי**'...

פסחים קיט: עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמול חסדו לזרעו של יצחק [בביאת המשיח], לאחר שאוכלין ושותין נותנין לאברהם כוס של ברכה לברך ואומר להן איני מברך, שיצא ממני ישמעאל. אומר ליצחק טול וברך, אומר להן איני מברך, שיצא ממני עשו. אומר ליעקב טול וברך, אומר להם איני מברך **שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי.**

רמב"ן בראשית כו,ה, ויקרא יח,כה: שמירתו הייתה בארץ לבד, ויעקב נשא האחיות בחוצה לארץ. וכן עמרם [נשא דודתו במצרים] כי המצוות משפט אלוקי הארץ... וה' לו לבדו נתכנו עלילות שמתה רחל בתחילת בואם בארץ. כי לא ישב בארץ עם שתי אחיות והיא הייתה זו שנישאה שניה.

3. **ויקרא יח,יח:** ואשה אל אחתה לא תקח **לצרר** לגלות ערותה עליה בחייה.

ספר החינוך רו: 'לא תקח לצרר' - לשון 'צרה', שלא תעשה את האחת צרה לחברתה.

ליקוטי שיחות ה/145 הערה 24: הטעם ד'אשה אל אחותה לא תקח' הוא '**לצרור**', ובנדון דידן שרחל מסרה הסימנים ללאה - בודאי שלא תהיה צרה לה וליכא האיסור דאחות אשתו.

פתיחה לאיכה רבה: פתח אברהם לפני הקב"ה: למאה שנה נתת לי בן ואמרת העלהו עולה ונעשיתי כאכזרי - ולא תזכור לי ותרחם על בניי?! פתח יצחק: נעקדתי על גבי המזבח ופשטתי צווארי תחת הסכין ולא תזכור ליז?... קפצה רחל: גלוי לפניך שיעקב אהבני אהבה יתירה וכשהשלימו שבע שנים... יעץ אבי להחליפני בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר... אבל ריחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה ומסרתי לה הסימנין... **ולא קינאתי בה**, ומה אני שאני בשר ודם **לא קינאתי** לצרה שלי ואתה מלך חי וקיים, מפני מה קינאת לעבודה זרה שאין בה ממש והגלית בני ונהרגו בחרב? נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, כדכתיב 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה' וכתיב 'מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך'.

שמואל ב א,כו: צר לי עליך אחי יהונתן נעמת לי מאד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים.

רמ"ע מפאנו חקור דין ה,יז: אין השכל סובל שיהיה בן המלך אוהב את עבדו, עד שיושיבהו לרצונו על כסא אביו והוא יהיה לו למשנה. לכן אמר דוד 'נפלאתה אהבתך מאהבת נשים' אמותינו זו לזו, שרחל מסרה סימנין ללאה ולא נתקנאה בירך אחותה, משם התחילה אהבתך לי שלא היית מקנא בי.

4. **לקוטי שיחות ה/145**: ההקפדה לקיים כל התורה לפני שניתנה, הייתה חומרא והידור, שלכן זה נחשב להם כזכות מיוחדת כמו שנאמר: "עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו'". מובן שכאשר החומרא עמדה בסתירה למצוה גמורה שנצטוו עליה, הם לא קיימו את החומרא האישית. בין הזהירויות שהיו מקובלות על האומות היתה חובת **העמידה בדיבור**, כמו שיעקב עצמו טען לפני לבן: "למה רמיתני", ולבן נאלץ להצטדק "לא יעשה כן במקומנו". לכן יעקב היה חייב לקחת גם את רחל, שהרי סיכמו להתחתן והעבירו ביניהם סימנים מוסכמים ואם לא היה עומד בהתחייבותו - זאת הייתה רמיה.

שבת לא: בשעה שמכניסים אדם לדין אומרים לו: **נשאת ונתת באמונה**? קבעת עתים לתורה?

שו"ת יד חנוך סב: מתחלה מעמידין למשפט אם השלים חובותיו **מצד שהוא אדם, שנתחייב בהן מיום ברוא אלקים אדם על הארץ** ואחרי כן מעמידים אותו לדין מצד שהוא ישראל זרע עם סגולה.

רמב"ם מכירה ז: הנושא ונותן בדברים - ראוי לו לעמוד בדבורו ואף שלא לקח מן הדמים כלום ולא רשם ולא הניח משכון. וכל החוזר בו בין לוקח בין מוכר אע"פ שאינו חייב לקבל 'מי שפרע' [קללה למי שחזר בו לאחר מתן דמים בלי שעשו קניין] הרי זה **ממחוסרי אמנה ואין רוח חכמים נוחה הימנו.**